

Hindoeïstisch vormingsonderwijs

Bij dit onderwijs staat de identiteitsontwikkeling van het kind centraal. De kinderen leren de basisbeginselen van hun geloof en om zich het juiste gedrag eigen te maken. Daarbij wordt aandacht besteed aan gedragsregels (dharma) en het juiste karma: handelingen. Thuis, in het onderwijs en in de samenleving. Dit wordt onderbouwd aan de hand van vele heldenverhalen, religieuze gebeurtenissen en hoogtijdagen, zoals Divali, Holi Phagua, Naw Ratem en Krishna Djanam Ashtmi.

Verder leren de kinderen met meditatie, kinderyoga en visualisatie technieken een manier van denken die bevorderlijk is voor een vreedzaam, succesvol en gelukkig leven.

De onderliggende onderwijsfilosofie is 'Ahimsa Karmo Dharma: geweldloosheid is mijn fundamentele waarde'. Daarbij komen twee gouden regels ruimschoots aan bod:

1. Alles wat vijandig is voor mij (waar ikzelf afkerig van ben) mag niet worden toegepast bij een ander.
2. Er is geen hogere deugd dan oog hebben voor het welzijn van een ander en geen groter vergrijp dan het kwellen van een ander.

Het hindoeïstisch vormingsonderwijs staat voor zelfrespect, respect voor een ander en voor de hele schepping, het bevorderen van saamhorigheid, sociale integratie en goed burgerschap, om zo bij te dragen aan het opbouwen en handhaven van een liefdevolle, democratische en vreedzame samenleving.

Docent Wikash Moella: 'De kinderen leren zelfstandig, liefdevol en assertief denken en te handelen. Zij vormen een positief zelfbeeld en stralen veel zelfvertrouwen uit, wat gunstig uitwerkt in hun leer- en leefdomein.'

- Wat vindt uw kind zelf belangrijk, interessant, goed, leuk of vervelend in zijn/haar leven? Hoe gaat het daarmee om?
- Staat uw kind open voor wat anderen vinden, voelen, willen en doen? Hoe ontwikkelen kinderen een eigen mening, ook als die afwijkt van een ander?
- Hoe leert uw kind om eigen keuzes te maken?
- Hoe reageert uw kind op andere waarden en normen? Hoe laat je ieder in zijn waarde? Hoe kun je meeleven met een ander, zonder snel met een eigen oordeel klaar te staan?
- Hoe leert uw kind om samen te werken en samen te leven met andere kinderen?

In de lessen GVO en HVO krijgt uw kind een taal, woorden, beelden en verhalen aangereikt, om levensvragen mee op te pakken en te leren zoeken naar eigen identiteit, in gesprek met de godsdienstige of humanistische traditie.

Alle lessen sluiten naadloos aan bij het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en de kernwaarden van het openbaar onderwijs.

Ook kinderen hebben levensvragen

Meer informatie

Stichting Dienstencentrum GVO en HVO
Postbus 85475, 3508 AL Utrecht
Tel. 030 285 68 58
E-mail: info@gvoenhvo.nl
www.gvoenhvo.nl

godsdienstig en humanistisch
vormingsonderwijs op de
openbare basisschool

Uniek recht op aanvullend onderwijs

Ouders met kinderen op de openbare school hebben een uniek recht op gratis ondersteuning bij hun opvoeding. Namelijk: godsdienstig vormingsonderwijs (GVO) en humanistisch vormingsonderwijs (HVO) in een richting die zij zelf kunnen kiezen. Dit gebeurt momenteel al op de helft van de openbare basisscholen door in totaal 700 protestantse, katholieke, hindoeïstische, islamitische en humanistische vakdocenten.

In deze folder leest u er meer over. Het godsdienstig en humanistisch vormingsonderwijs wordt gegeven door geschoolde leraren in opdracht van kerken, humanistische of andere levensbeschouwelijke organisaties. Op

verzoek van de ouders stelt de openbare school onder schooltijd een lokaal beschikbaar, meestal voor een uur per week.

Levensvragen

Soms stellen kinderen vragen waar je niet meteen een antwoord op weet. Vaak gaan die dan over thema's als liefde, dood, identiteit, natuur, geloof, goed en kwaad, mooi en lelijk. Of over vriendschap, bang zijn en pesten. Waarom de buren naar de kerk of de moskee gaan, of juist niet. En wat we bijvoorbeeld met kerstmis vieren...

Uw kind kan onder schooltijd leren nadenken en praten met klasgenoten over dit soort vragen. Ook op de openbare basisschool.

Protestants GVO

Kinderen staan aan het begin van hun levensreis. In het onderwijs mogen we voor een periode reisgenoot van hen zijn. In de lessen protestants godsdienstig vormingsonderwijs willen we het kind bagage geven voor die reis en zijn menswording. Dat doen we door het vertellen van verhalen en door het kind in aanraking te brengen met de christelijke traditie.

Het protestants godsdienstig vormingsonderwijs wil kinderen helpen:

- om een eigen kijk op het leven te ontwikkelen;
- om vertrouwd te raken met de bijbelse verhalentraditie;
- om te ervaren wat geloof in het leven kan betekenen;
- om van jongs af aan te leren respect te hebben voor andere geloven, levensovertuigingen en culturen.

Docente Nelleke van Dalen hoort veel positieve reacties van ouders. Zoals: 'Mijn zoon weet al meer van de godsdiensten en de verhalen dan ik zelf. Ik leer het nu weer van hem!'

En: 'Mijn dochter vertelt nooit iets over school, behalve op donderdag. Dan hoor ik op de fiets naar huis het verhaal dat ze heeft gehoord bij godsdienst.'

'Bij feestdagen leg ik uit waarom die belangrijk zijn, waarom mensen iets vieren en wat ze dan doen.'

Humanistisch vormingsonderwijs

Humanistisch vormingsonderwijs (HVO) is sociale levenskunde. In de lessen begeleiden vakdocenten HVO de kinderen bij het ontwikkelen van een persoonlijk levensbeschouwelijk kompas en een open houding. Zij doen dit door kinderen gezamenlijk eigen levensvragen, ervaringen en ideeën te laten onderzoeken op een kritische en creatieve manier. Dit gebeurt in een sfeer van veiligheid en vertrouwen. Specifiek in HVO is de dialoog tussen kinderen. Zo leren ze zichzelf en de ander beter kennen en verschillen te respecteren. Daarmee leren zij ook bewust keuzes maken en daar verantwoordelijkheid voor nemen.

Tevens leren kinderen in de lessen HVO belangrijke figuren uit de humanistische traditie kennen, zoals de filosofen Erasmus en Spinoza. Hiervan kunnen kinderen ook nu nog veel leren over het leven en het omgaan met elkaar in een democratische samenleving. In het HVO wordt gewerkt vanuit het humanisme als inspiratiebron. Humanisme is een seculiere levensbeschouwing, die de menselijke waardigheid centraal stelt. Vrijheid en verantwoordelijkheid, betrokkenheid en gelijkwaardigheid zijn hierbij kernwaarden. Als deze waarden ook waarneembaar worden in het gedrag van de kinderen, dan draagt dat bij aan een duurzaam humane samenleving.

Rooms-katholiek GVO

Tijdens de lessen rooms-katholiek godsdienstig vormingsonderwijs krijgen kinderen vorming vanuit het katholieke geloof. Deze vorming gebeurt door onder meer gebruik te maken van verhalen uit het Oude en Nieuwe Testament van de Bijbel en verhalen uit de katholieke traditie, zoals de heiligenverhalen.

Natuurlijk is er ook aandacht voor de feesten uit het kerkelijk jaar, waaronder Kerstmis en Pasen. Verder gaat het over waarden zoals respect en tolerantie maar ook over typisch katholieke waarden zoals naastenliefde, opoffering en vergeving. Docente Hetty van der Laar: 'Elke bijbeltekst vertelt telkens iets nieuws. Je moet samen met de kinderen het verhaal achter de tekst ontdekken, de boodschap zien te vinden, de rode draad waardoor al de verhalen met elkaar verbonden worden. Ik ben ervan overtuigd dat het elkaars waarom weten veel onbegrip en discussie wegneemt.' Docente Hetty Heling: 'Bijzondere momenten zijn er altijd, bijvoorbeeld als een kind met een verlies te maken krijgt. Dan is er ruimte voor rituelen, zoals het aansteken van een kaarsje, een lied zingen over verdriet, het delen van emoties.'

Islamitisch godsdienstonderwijs

Dit onderwijs geeft les over de basisbeginselen van de islam; belangrijke religieuze gebeurtenissen zoals feestdagen en het verband tussen de theorie en de dagelijkse praktijk van de godsdienst. Het doel is leerlingen te helpen zelfstandig te leren denken, en om open te staan en respect te hebben voor andersdenkenden en gelovigen. Dit alles zonder de verbinding met de eigen identiteit te verliezen.

Docente Nezahat Kose: 'Ook binnen de islam zijn er verschillende stromingen. We besteden veel aandacht aan de profetenverhalen, en gaandeweg komen onderwerpen aan de orde als geloofspraktijk en ethiek, de Vijf Zuilen en geloofswaarden. Het is mijn passie om kinderen daar zelf over aan het nadenken te krijgen. Met nadruk op respect en tolerantie.'